UNIRESEARCH
(ONLINE) ISSN : 2321-4953

International Research Fellows Association
IRFA
YOURS GLOBAL IDENTITY

RESEARCH JOURNEY
(ONLINE) ISSN : Comming Soon

Home • About IRFA | • Editorial Board | • Advisory Board | • Review Commitee | • For Authors | • Contac Us

2015. .. Welcome to International Research Fellows Association (IRFA)

View Articles

Select Month* : Jul   Select Year* : 2015

Show   Download Cover Page

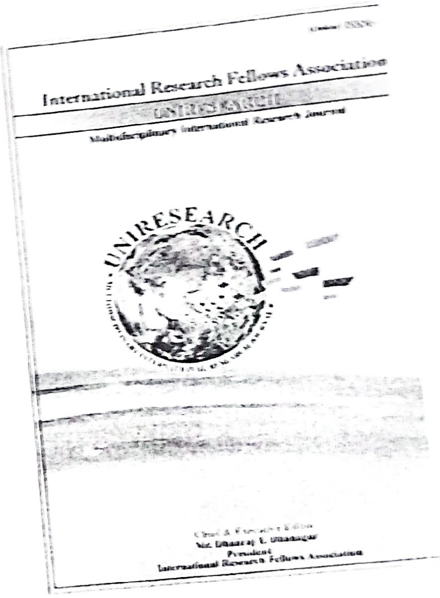

...r	Title	Download
UNIRESEARCH JOURNAL	Editorial Board, Advisory Board Review Committee & Index	
Dhanraj T. Dhangar	Editorial - संपादकीय	
Dr. Shivaji Hodage	लोकसाहित्य संकल्पना व स्वरूप	
Dr. Nitish Sawant	मराठी स्त्री लोकगीतांचे स्वरूप	
Dr. Nivrutti Misal	लोकसाहित्यातील भटकी जमत	
Dr. Madhukar Mokashi	नेट वरील मराठी लोकसाहित्य	
Dr.Suhaskumar Bobade	जागतिकीकरण आणि भटक्या - विमुक्तांच्या बोलींचे अस्तित्व	
Prof. Bhausaheb Gavhane	लोकसाहित्य : लोकतत्व व स्वरूप	
...ant Shendage	कालपुरुष श्री विठ्ठलपंत : लौकिक-अलौकिक	
Dr.Rushibaba Shinde	वारकरी संप्रदाय : एक आकलन	
Prof. S. S. Kambale	मध्ययुगीन मराठी साहित्यातील संतांची भक्ती	
Dr. Vaishali Bhalsing	महानुभावांच्या बहुभाषिक साहित्याची पार्श्वभूमी	
Dr. Ramleela Pawar	मराठवाड्यातील ग्रामीण कथेचे बदलते स्वरूप	
Dr. Ranjana Kadam	ललित गद्य लेखनातील वाडमयीन विशेष	
Prof. BalasahebGayake	ग्रामीण साहित्य समीक्षा एक आकलन	
Prof. Dilip Jadhav	मराठी ओवी गीतांतून व्यक्त झालेले देवी-देवतांचे चित्रण	
Prof. Ku. Madhavi Pawar	ग्रामीण साहित्य प्रेरणा	
Prof. VipinVairat	अण्णाभाऊ साठे यांच्या कादंबऱ्यांतून चित्रित झालेली दलित स्त्री	

Scanned with ACE Scanner

Dr. Mahavir Kambale	१९७५ नंतरचे मराठी दलित नाटक	
Dr. Mangala Hande	शेतकऱ्यांच्या वेदनेची लय पकडणारी १९८० नंतरची कविता	
Dr. Baburao Upadhye	नव्वोदत्तरी ग्रामीण कथा	
Dr. Madhav Bhosale	जगतीकीकरणाचा मराठी कवितेवरील परिणाम	
Prof. Sukumar Aawale	स्वातंत्र्योत्तर मराठी कादंबरीची वाटचाल	
Prof. Balasaheb Sonawane	मराठी साहित्यातील दलित लेखकांचे ललित गद्य	
Prof. Dnyaneshwar Khillari	ललित गद्यातील सामाजिकता	
Dr. Babasaheb Naik	स्त्रीवादी समीक्षा : स्वरूप आणि भूमिका	
Dr. Pravin Sasane	साठोत्तरी दलित साहित्य : एक समालोचन	
Ms. Swapna Patond	साठोत्तरी मराठी साहित्यातील स्त्रीवादी साहित्याचा अनुबंध	
Prof. Shubhangi Baravkar	मराठी साहित्य समीक्षा	
Prof. Shinde R. D.	मराठी भाषेची अस्मिता आणि अस्तित्व	
Dr. RajendraThorat	मराठी कादंबरीचे माध्यमांतर	
Prof. Sanjay Salunkhe	भाषिक परिवर्तन : ध्वनी परिवर्तन / उच्चारप्रक्रिया	
Prof. Ranjana Gholap	मराठी साहित्यातील अनुवादित कन्नड नवकथा व समाजदर्शन	
UNIRESEARCH JOURNAL	NEWS LETTER- मराठी विशेषांक भाग -२ - ऑगस्ट २०१५	

Scanned with ACE Scanner

त कवितेचा आरंभ लोकवाङ्मयात शोधावा लागतो. श्रम हलके करण्यासाठी म्हटले जाणार लोकगीत, यांचे काही उल्लेख हालच्या 'गाथा सप्तशती' मध्ये दिसून येतात. त्यानंतर प्राचिन वाङ्मयात संत सावता माळी, संत तुकाराम महाराजांच्या अभंगवाणीत कृषीजीवन प्रकटताना दिसते. त्यानंतर महात्मा फुले, ; कृष्णराव भालेकर, मुकूंदराव पाटील यांसारख्या कविंनी केलेल्या रचना उल्लेखणीय ठरतात. कवी शी दत्त यांच्या काही कविता उल्लेखनीय आहेत.

जीवनात गीताची सुरुवात झाली तिच मुळी शेतकरी गिताने लोकगीताने या लोकगीतालाच आत्मनिष्ठ गनिष्ठ रुप आले आणि त्यातूनच पुढे आडाखे (नियम) तयार झाले. समीक्षकांनी विविध व्याख्यांमध्ये श्रमपरिहार,लोकभाव व्यक्त करणारे गीत आत्मनिष्ठ काव्यात विराजमान झाले.

मिमांसकाने "खरोखरच शब्द आणि अर्थ म्हणजे काव्य" असे म्हटले आहे. तर एडगर ॲलन पो या र्यची (शब्दव्दारा) लयबध्द निर्मिती म्हणजे काव्य असे म्हटले आहे. तर मला वाटते 'मानवी मनाचा कट उत्स्फुर्त हुंकार म्हणजे काव्य होय. ते लय ताल रमणीयता घेऊनच जन्माला येते'.

ळ अंधश्रध्दा दूर करुन डोळसपणे लोकांना अध्यात्माचे ज्ञान देण्याच्या हेतूने प्राचिन मराठी काव्याची सून येते त्यात ज्ञानेश्वराची ज्ञानेश्वरी हे भावपूर्णतेने प्रकट झालेले भाष्यकाव्य आहे.मानवी जीवनाच्या ाची समर्थता आणि कर्मशीलता व्यक्त करणारे मानवी जीवनाला मानवतेचा वसा देणारे ते भाष्यकाव्य हा वारसा पुढे संत नामदेव,संत एकनाथ,संत मुक्ताई,संत तुकाराम अशा अनेक संतांनी चालविला ौळणी अशा लोकभाषेतून सामान्य माणसांना उपदेश करत संतांचे कार्य चालले होते. असे दिसून तचे रंग गडद करीत पंडितीकाव्याच्या रचना झालेल्या दिसून येतात.

च कीर्तने,भारुडे,अभंग या भक्ति रचनेबरोबरच लावणी आणि पोवाडा या काव्यांना अधिक बहर . पेशवेकालाच्या उत्तरार्धात इंग्रजांच्या आगमनामुळे इंग्रजी वाङ्मयाचे आगमन झाले. वेगवगळे स आले.मराठी कवितेचे स्वरुप बदलले या बदलत्या कवितेच्या स्वरुपाची विभागणी प्रा.रा.श्री.जोग ली आहे.त्यांच्यामते," १८४० ते १९६५ या सव्वाशे वर्षाच्या कालावधीत काव्यदृष्टया चार हेला १८४० ते १८८५ याला मी क्रांतीपूर्व काल समजतो. मराठी कवितेत १८८५ ते १९२० या क्रांती झाली असे माझे मत आहे. या क्रांतीची काही तयारी अधिच्या काळात चालली होती म्हणून पूर्वतयारीचा कालखंड.... १९२० ते १९४५ याला रविकिरण मंडळाचे युग अथवा काल असे ार नाही. चौथा आणि शेवटचा कालखंड म्हणजे १९४५ ते १९६५ याला मर्ढेकरांचे युग अथवा त ठरले."

८५ हा पेशवाईच्या उत्तरार्धाचा कालखंड होय.अध्यत्म, भक्ती,कृतार्थता हा मानवी जीवनाचा ऐहिकता इकडे झुकलेला दिसून येतो. तरीही या कालखंडात १८८७ मध्ये महात्मा फुले यांच्या या काव्यनिर्मितीचा उल्लेख करता येईल. मानवतावादी आधुनिक दृष्टीकोनातून या काव्याची येते. संत तुकाराम महाराजांचा वारसा सांगत येणारी 'अखंड' ही रचना आधुनिक ग्रामीण कवितेशी वनाविषयी चिंतन करते म्हणून सामाजीक व साहित्यिक क्रांतीची पहिली मशाल ख-या अर्थाने से म्हणता येईल.

Scanned with ACE Scanner

संवेदनशील ग्रामीण कविता या काळात निर्माण झालेली दिसून येते. वरील सर्वच कवींनी बदलत्या गतीमान खेडयाचे चित्रण कवितेतून करण्याचा प्रयत्न केला आहे. शेतक-याच्या व्यथेसह सर्वच विषय मांडताना हे कवी दिसतात. तसेच बहिणाबाईच्या कवितेशी नाते सांगताना त्यांची कविता, ओवी, अभंग, लोकगीत, भारुड, लावणी अशा विवि लोककाव्यरुपांशी जवळीक साधताना दिसते. नागनाथ कोत्तापल्ले म्हणतात, " गेल्या २५ वर्षात उदयाला आलेल्य कवींना जीवनासंबधी नवे भान आलेले आहे. भोवतीचे विद्रूप वास्तव त्यांना नेमके कळलेले आहे. या शक्तीचा विमो केल्याशिवाय चांगले जगणे वाटयाला येणार नाही. यावरही त्यांचा ठाम विश्वास आहे. त्यासाठी आवश्यक असणार विचारव्युह त्यांना नीट कळलेला आहे. १९८० नंतरची ग्रामीण कविता आणि त्यापूर्वीची ग्रामीण कविता यात भे करायचा झाला; तर तो दु:खानुभवाच्या तीव्रतेच्या मुद्दयांवर करता येतोच; पण विचारव्युहाच्या मुदयावरही करता येतो केवळ प्रार्थनेमुळे प्रश्न सुटणार नाहीत. तो केवळ भाबडा आशावाद असतो, याची जाणीव या नव्या लेखक कवींन झाली आहे. म्हणून या कवींच्या जीवनाकलनाच्या मागे एक ठोस असे विचार विश्व असते. याची जाणीवही ही कवित वाचताना येते.

१९६० नंतर निर्माण झालेल्या स्वतंत्र महाराष्ट्राच्या अस्मितेने ग्रामाच्या बदलत्या अस्मितेला काय दिले? याच शोध घेताना जागे होणारे कवींचे आत्मभान नाराजी व्यक्त करताना दिसते. १९८० नंतरच्या कवितेत याचे पडसा तीव्रतेने उमटताना दिसतात. कुणब्याच्या या स्थितीस जबाबदार असणा-या व्यवस्थेकडे कवी न्यायाची मागणी करतान दिसतात. तर वर्तमान वास्तव स्थितीत हतबल झालेला कुणबी पुन्हा पारंपारिक श्रध्देतून प्राप्त परिस्थितीशी सामन करण्यासाठी लागणारी उर्जा मिळविताना दिसतो. औद्योगिकरणाच्या मागे धावणा-या या कृषिप्रधान देशाचा इतिहास कुणब्याच्याच रक्ताने माखलेला नसावा हा देश कृषिप्रधानच आसावा; हा ठेवा जपण्याचा या व्यवस्थेने प्रयत्न कराव अशी या कवींची इच्छा दिसून येते. हे वेगवेगळया भागातील कवी असले तरी शेतक-याच्या वेदनेची दु:खाची लर समान असल्याचे जाणवते. म्हणूनच प्रातिनिधिक स्वरुपात घेतलेल्या या कवींची कवीता देश, काल, प्रदेश यांच्या मर्याद ओलांडून कालातीत होताना दिसते. या राजकीय व सामाजिक व्यवस्थेकडे शेतक-यासाठी न्यायाची मागणी करता

Scanned with ACE Scanner